

Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Zvláštní škola Byškovice, okres Mělník

Byškovická 85, 277 11 Neratovice

Identifikátor: 600 047 849

Termín konání inspekce: 14., 15. a 19. duben 2004

Čj.:	b3-1166/04-1093
Signatura:	oc3nx520

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v předmětech český jazyk, matematika, občanská výchova a pracovní vyučování vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v celé škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v předmětech český jazyk, matematika, občanská výchova a pracovní vyučování.

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zřizovatelem Zvláštní školy Byškovice, okres Mělník (dále škola), která hospodář jako příspěvková organizace, je Středočeský kraj se sídlem Zborovská 11, Praha 5. Škola využívá dva objekty, jejichž majitelem je Město Neratovice. Hlavní budova sídlí na adrese Byškovická 85, Neratovice, odloučené pracoviště je v Domě dětí a mládeže na adrese Mládežnická 984, Neratovice.

Škola s kapacitou 90 žáků má ve školním roce 2003/2004 šest tříd (I. třída - 2., 3. a 4. ročník, II. třída – 5. ročník, III. třída – 6. a 7. ročník, IV. třída - 7. ročník, V. třída – 8. ročník, VI. třída – 8. a 9. ročník), ke dni inspekce se v ní bylo zařazeno 62 žáků.

Ve zvláštní škole se vzdělávají zejména žáci s mentálním popř. dalším zdravotním postižením a jeden žák s lékařskou diagnózou dětský autismus. Jsou do ní zařazováni žáci z Neratovic a okolních obcí Obříství, Kojetice, Všetaty a Kostelec nad Labem.

Škola nemá školní družinu, v prostorách hlavní budovy je školní jídelna, která byla původně součástí dnes již zrušené mateřské školy. Jídelna zajišťuje obědy pouze pro žáky a zaměstnance zvláštní školy.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve škole působí osmičlenný pedagogický sbor – sedm učitelek a ředitelka. Čtyři pedagogické pracovnice splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výchovně-vzdělávací práci ve zvláštní škole. Výuka českého jazyka, občanské výchovy a matematiky je z 50 % zajištěna učitelkami splňujícími podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, 37 % hodin pracovního vyučování vyučují učitelky, které tyto podmínky nesplňují. Při sestavování úvazků vyučujících ředitelka přihlíží v rámci možností k jejich zájmu o předmět, v případě zajišťování výuky předmětů naukového charakteru zejména k jejich odborným předpokladům, zohledňuje i osobnostní dispozice učitelek pro práci s konkrétní věkovou skupinou žáků. V tomto školním roce ředitelka vyhověla zájmu jedné vyučující o práci s mladšími žáky, ale nezohlednila její kvalifikační předpoklady. Této učitelce přidělila třídu složenou ze tří ročníků (navíc v místě detašovaného pracoviště) i přesto, že podmínky odborné a pedagogické způsobilosti nesplňuje. V této třídě působí současně s učitelkou asistentka (v době inspekce nebyla ve škole přítomna).

Výchovná poradkyně splňuje právním předpisem stanovené předpoklady pro výkon této funkce z hlediska podmínek odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku a délky pedagogické praxe, kvalifikační studium výchovného poradenství ale neabsolvovala a ani ho do dvou let od ustanovení do této funkce nezahájila (funkci vykonává sedmým rokem).

Vzhledem k nízkému počtu pracovníků školy jsou všichni podřízeni ředitelce, vnitřní uspořádání školy stanoví dokument *Organizační struktura školy*. Povinnosti pracovníků jsou pro jednotlivé funkce konkrétně vymezeny (pro funkci učitelky, třídní učitelky, výchovné poradkyně a všechny provozní zaměstnance). Kompetence jsou všem pracovníkům přiděleny účelně. Základním dokumentem, kterým se řídí výchovně-vzdělávací činnost školy a její provoz, je *Celoroční plán školní rok 2003/2004*. Plán je obsažný dokument, který zahrnuje úkoly pro stanovené období (*Plán provozních porad, Plán pedagogických rad, Plán kontrolní činnosti, Plán dalšího vzdělávání pedagogů, Plán využití školních pozemků, Plán akcí všech tříd, Plán dozorů*) a současně má charakter i organizačního řádu (*Denní režim, Organizace školního roku, Řád školy, Řád školní dílny, Řád školní kuchyňky, Řád pracovní výpočetní techniky*), jeho součástí jsou i analýza a hodnocení plnění úkolů předcházejícího období. Plán zohledňuje specifické podmínky školy a podněty učitelů pro zkvalitňování její činnosti.

Pravidelně svolávaná pedagogická rada řeší hlavně prospěch a chování žáků, projednává a schvaluje řád školy a výroční zprávu o činnosti školy. Ředitelka schvaluje řady odborných pracoven. Organizační záležitosti a aktuální problémy vztahující se k výchovně-vzdělávacímu procesu (např. výsledky písemných prací, výsledky jednání výchovné komise, seznamování s odbornými posudky žáků) se řeší na provozních poradách. Vnitřní informační systém je funkční, potřebné informace jsou všem pracovním dostupné. Ředitelka k jejich informování využívá zavedeného systému porad, zveřejňování informací na nástěnce ve sborovně a možnosti každodenního osobního jednání. Pro informování učitelky na odloučeném pracovišti je k dispozici služební mobilní telefon, v současné době přenos informací mezi oběma pracovišti zprostředkovává také pracovník civilní služby.

Metodické orgány sice nejsou ustanoveny, ale čtyři vyučující jsou pověřeny „metodickou dohlídkou“ nad určenou skupinou předmětů (1. skupina – český jazyk, občanská výchova a hudební výchova, 2. skupina - dějepis a zeměpis, 3. skupina – pracovní vyučování, prvouka, vlastivěda a přírodopis, 4. skupina – výtvarná výchova, matematika a rýsování), která spočívá ve sledování plnění učebních osnov, respektive porovnávání obsahu časových tematických plánů s učebními osnovami všech předmětů a ve sledování dodržování těchto plánů. V rámci „metodické dohlídky“ není řešeno zajištění kontinuity vzdělávání mezi jednotlivými ročníky. V důsledku toho náročnost vzdělávacích cílů není v pracovním vyučování ve vztahu k různým ročníkům rozlišena. Jednání zaměřená na dodržování učebních osnov probíhají při provozních poradách. Skutečnost, že není zaveden systém metodického vedení nekvalifikovaných učitelek, se negativně projevila v kvalitě hodin u vyučujících nesplňujících podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Kvalitu výchovně-vzdělávacího procesu částečně ovlivňuje hospitační činnost ředitelky, na kterou vždy navazuje hodnotící rozbor hospitované hodiny. Dle hospitačních záznamů se negativní zjištění u všech vyučujících vyskytují zřídka, případná doporučení k odstranění zjištěných nedostatků a stanovení termínu následné kontroly jsou vždy v záznamech uvedena. Následné kontroly mají formu krátkého vstupu ředitelky do třídy v průběhu vyučovacího procesu zpravidla za jiným účelem, při kterém je současně sledována realizace přijatých opatření. Tento druh kontrol není písemně zdokumentován. Vzhledem ke zjištěné úrovni výuky vedené vyučujícími, které nespĺňují kvalifikační předpoklady, je zavedený systém málo účinný. Naproti tomu formativní vliv kontrolní činnosti ředitelky na úroveň práce učitelek, které tyto předpoklady splňují, je z kvality průběhu sledované výuky zřejmý. Další vzdělávání učitelek koresponduje s potřebami školy. V poslední době je zaměřeno zejména na oblast primární prevence sociálně-patologických jevů, získání základní počítačové gramotnosti a rozšiřování vědomostí v oblasti metod výuky žáků s mentálním postižením a řešení výchovných problémů.

Pro hodnocení pedagogických pracovníků jsou vypracována hlediska (prioritami jsou kvalita výchovně-vzdělávacího procesu, zájem o další vzdělávání, účast na dalších akcích školy, rozsah a náročnost přidělených kompetencí). Výsledky kontrol a plnění uvedených kritérií mají vliv na jejich odměňování. Sebehodnocení pracovníků zaměřené na posouzení týmové spolupráce a výsledků výchovně-vzdělávací práce za dané období včetně zdůvodnění případných neúspěchů má formu individuálního pohovoru s ředitelkou (vždy jedenkrát za pololetí). K sebehodnocení mají vyučující příležitost rovněž při každém hospitačním rozboru. Výsledky sebehodnocení ředitelka využívá při přípravě organizace následujícího školního roku (sestavování úvazků).

Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou hodnoceny jako dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Kmenové pracoviště zvláštní školy sídlí v budově z roku 1935, výchovně-vzdělávací činnost v něm probíhá v pěti kmenových učebnách. Pouze dvě z nich vzhledem k počtu žáků i vzhledem k potřebám výuky dobře vyhovují. Třetí učebna je malá. Neodhlučnění dalších dvou tříd, které vznikly přepažením jedné velké místnosti, působí při výuce rušivě. Šestá učebna je umístěna v Domově dětí a mládeže v centru Neratovic (třída je vzdálená od školy cca 2 km). Probíhá v ní výuka žáků I. třídy. Nevýhodou je, že veškeré pomůcky zde musí být uloženy v uzamčených skřínkách a nemohou v ní být trvale umístěny ani nástěnné přehledy aktualizující učivo, protože je tato učebna v odpoledních hodinách využívána pro zájmové aktivity veřejnosti. Tento nedostatek se negativně projevil i v hodinách hospitovaných v průběhu inspekce, žáci měli pro práci k dispozici jen minimum pomůcek. Třídy jsou většinou vybaveny novým žákovským nábytkem.

Kromě kmenových tříd má škola i odborné učebny. Přepažením jedné místnosti, která byla do loňského školního roku využívána jako cvičný byt a cvičná kuchyně pro výuku prací v domácnosti, vznikla počítačová učebna, jež je vybavena v rámci akce *Internet do škol* čtyřmi počítači s velmi dobrým softwarovým vybavením pro výuku ve zvláštní škole a tiskárnou (další počítač s tiskárnou a kopírovací stroj jsou umístěny v ředitelně a jsou využívány pro administrativní účely, kopírovací stroj také pro přípravu pracovních listů pro žáky). Ve druhé části přepažené místnosti je cvičná kuchyně standardně zařízená nádobím a základními elektrickými spotřebiči. Dílenské práce se vyučují v nevyhovujících prostorách, stávající dílna měla být původně pouze provizorní. Jedná se o dvě „plechové buňky“, jedna slouží jako dílna, druhá jako sklad materiálu, obě jsou umístěny na školním pozemku kmenového pracoviště. Dílnu není možné využívat celoročně, protože ji nelze v chladném období dostatečně vytopit. Její prostory jsou malé, pro skupiny tvořené zpravidla osmi žáky jsou k dispozici pouze čtyři pracovní stoly. Chybí zde sociální zařízení a umyvadlo s vodou. Vybavení dílny pracovním nářadím a nástroji (zejména jejich počet a kvalita) a pracovním materiálem je pouze vyhovující a se zásadními obtížemi umožňuje plnit učební osnovy dílenských prací. Velký, udržovaný pozemek s upravenými záhony a skleníkem je využíván pro výuku pěstitelských prací, elokované pracoviště má k dispozici několik záhonů v areálu Domova dětí a mládeže. Zelenina, kterou na pozemku žáci vypěstují, je zpracovávána ve školní jídelně, usušené květiny ze školní zahrady jsou používány při výuce aranžérských prací a k výzdobě školy. Pracovního nářadí pro pěstitelské práce má škola dostatek.

Tělesná výchova se vyučuje v kmenovém pracovišti v menší tělocvičně vybudované ze vstupní haly. Tělocvičného nářadí a náčiní je dostatek, chybí pouze hrazda a kruhy. Při příznivém počasí je školou využíváno nedaleké hřiště Tělovýchovné jednoty Neratovice - Byškovice. Do

některých tříd vedou dveře přímo z tělocvičny a obdobně jako v učebnách vzniklých přepažením větší místnosti chybí odhlučnění. Na detašovaném pracovišti se tělesná výchova vyučuje v prostorné cvičebně vybavené základním nářadím a náčiním, které je majetkem zvláštní školy.

Šatny žáků jsou v hlavní budově umístěné v přízemí, na elokovaném pracovišti si žáci odkládají obuv a svrchní oděv do uzamykatelné šatny. Nově bylo v hlavní budově vybudováno moderní sociální zařízení.

Žáci mají pro výuku všech předmětů dostatek učebnic a učebních textů. Většina učebních pomůcek je sice zastaralá, ale funkční. Ředitelka je postupně obnovuje, inovace pomůckového fondu ale z důvodu nedostatku finančních prostředků postupuje pomalu. Pomůcky jsou přehledně umístěny ve dvou provizorních kabinetech (jeden vznikl přepažením části chodby, druhý je současně využíván jako šatna pro zaměstnance školy). K dispozici jsou demonstrační pomůcky, modely geometrických těles, ukázky přírodnin, obrazové materiály, mapy, encyklopedie, nástěnné přehledy učiva atd.). Vybavení audiovizuální technikou je dobré. Výtvarného materiálu je dostatek. Některý pracovní materiál pro dílenské práce není k dispozici v potřebném množství (hlavně dřevo, kov, plasty, sklo), škola ho získává převážně formou sponzorských darů.

Výchovná poradkyně nemá pro svoji činnost vyčleněnou speciální místnost, má k dispozici dostatek materiálů vztahujících se k profesnímu poradenství.

Ředitelka systematicky sleduje a vyhodnocuje materiální vybavení školy. Kontrolu jeho využívání ve výuce provádí při hospitacích, zda si učitelky připravují pomůcky na vyučovací proces sleduje i mimo hospitační činnost. Rozdíly v účinnosti této kontroly ve vztahu k jednotlivým vyučujícím se projevily i v průběhu inspekce. Ze zápisů v třídních knihách vyplývá, že se v tomto školním roce ředitelka zaměřila zejména na využívání výpočetní techniky ve výuce. Ředitelka školy již několik let usiluje o zlepšení prostorových podmínek školy, zejména o zkvalitnění podmínek pro výuku pracovního vyučování a tělesné výchovy (nová dílna a tělocvična). Projekt přístavby k původnímu objektu, který by kromě zkvalitnění podmínek pro výuku umožnil i přestěhování elokovaného pracoviště do hlavní budovy, existuje již více než deset let, stavba ale nebyla doposud zahájena. Důvodem jsou chybějící finanční prostředky a skutečnost, že majitelem budovy zvláštní školy a její zřizovatel jsou dva různé právní subjekty.

Škola využívá vstupní haly respektive tělocvičny pro veřejné výstavy, např. při příležitosti velikonočních a vánočních svátků.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti zvláštní školy jsou celkově hodnoceny jako dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací program

Zvláštní škola deklaruje výuku podle *Vzdělávacího programu zvláštní školy čj. 22 980/97-22*. Výuka tří žáků probíhá v některých předmětech (v českém jazyce a matematice) podle individuálních vzdělávacích plánů, které zohledňují diagnózu stanovenou poradenským pracovištěm a jeho doporučení pro práci se žákem. Hodnocení jejich plnění je podkladem pro stanovování výukových cílů a zajištění kontinuity výuky. Do výuku předmětů občanská výchova, přírodopis a doplňovacích hodin je začleněna tematika *Ochrany člověka za mimořádných situací*. Základní vzdělávací nabídka zvláštní školy je v tomto školním roce

rozšířena o nepovinné předměty *sportovní hry a aranžování*. Zájem žáků o výuku nepovinných předmětů je ale malý. Pravidelně jsou také organizovány kurz plavání a škola v přírodě.

Kontrolou rozvrhu hodin všech tříd pro školní rok 2003/2004 bylo zjištěno, že učební plány všech ročníků jsou v souladu se vzdělávacím dokumentem. Jejich úprava respektive přizpůsobení podmínkám školy v žádném ročníku nepřesahuje povolenou toleranci. V devátém ročníku jsou tři hodiny pracovního vyučování nahrazeny jednou hodinou českého jazyka, matematiky a přírodopisu, v osmém ročníku je jedna hodina pracovního vyučování nahrazena hodinou matematiky a v sedmém ročníku jedna hodina pracovního vyučování nahrazena hodinou českého jazyka. V tomto školním roce v rámci realizace minimálního preventivního programu jeden den v měsíci (zpravidla ve stejný den) neprobíhá v žádné třídě výuka. Místo ní škola organizuje zájmové sportovní aktivity, jež by dle zmiňovaného programu měly být realizovány jako zájmové činnosti, tudíž ne na úkor povinného vzdělávání (začínají v době první vyučování hodiny a končí zpravidla po páté vyučovací hodině). Tato organizace ale není optimální z hlediska dodržování plánovaného časové rozvržení učiva do průběhu školního roku (zejména v předmětu občanská výchova, který má jednododinovou týdenní dotaci). Ředitelka stávající organizaci „sportovních dnů“ odůvodňuje nezájmem žáků o tyto aktivity v odpoledních hodinách. Tím ale není naplňován hlavní cíl programu, tj. vedení žáků k zájmu kvalitně trávit svůj volný čas.

Zápisy v třídních knihách za školní roky 2002/2003 a 2003/2004 většinou průkazně (chybějí zápisy o odučení učiva z geometrie) zachycují průběh vzdělávání. Kontrolou těchto zápisů bylo zjištěno, že učební osnovy sledovaných předmětů byly v loňském školním roce plněny, nedostatky v plnění učebních osnov byly zjištěny pouze v předmětu pracovní vyučování. Nad rámec učebních osnov ve školním roce 2002/2003 bylo ve 1. - 3. ročníku zařazeno v pracovním vyučování ve složce práce v domácnosti (práce s textem) učivo, které je v učebních osnovách zařazeno do vyšších ročníků (obšívací, zadní, křížkový, řetízkový a stonkový steh). V tomto předmětu škola obsah vzdělávání přizpůsobuje (v souladu se vzdělávacím dokumentem) podmínkám školy - v menší míře jsou v rámci složky dílenské práce zařazovány práce se dřevem, kovem a plasty a elektromontážní práce, výrazně převažují práce s papírem a drobným materiálem. Osobní dokumentace žáků je přehledně vedena (včetně individuálních vzdělávacích plánů a vyhodnocování jejich plnění).

Výuka je v souladu s učebními dokumenty.

Ředitelka školy sleduje naplňování učebních dokumentů při hospitační činnosti. Tato kontrola ale není s ohledem na výše uvedené nedostatky, které se týkají nedodržování učebních osnov, dostatečně účinná. Vzhledem k tomu, že ředitelka neshledala ani v jednom případě nedostatky v dodržování učebních dokumentů (dle záznamů z vykonaných kontrol), nenastaly z jejího pohledu důvody pro přijímání opatření, které by vedly k jejich odstranění.

Kontrola naplňování osnov není zcela účinná.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu splňuje psychohygienické požadavky (počet hodin v jednom sledu, počet hodin v jednom dni, délka přestávek a délka vyučovacích hodin) a je v souladu s právním předpisem.

Školní řád byl vydán po projednání s pracovníky školy a se souhlasem pedagogické rady, obsahuje veškerá ustanovení vyplývající z vyhlášky a má charakter dohody mezi žáky a učiteli. Je doplněn o zákaz nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek, chybí ale uvedení sankcí, které z porušení tohoto zákazu vyplývají. Ve vztahu k chování žáků je formulován

pozitivně, příkazy a zákazy jsou zastoupeny minimálně. *Školní řád* ale obsahuje i ustanovení, která nejsou v souladu s pedagogicko-psychologickými principy a povinnostmi školy jako výchovně-vzdělávací instituce (cit. „Vážné porušení tohoto školního řádu ze strany žáka je důvodem pro kázeňské opatření, případně z velmi vážných důvodů i požádání rodičů o převedení žáka na jinou školu“). Tímto postupem škola povinnost a zodpovědnost za řešení výchovných problémů přenáší na jinou školu. V dodatku *Školního řádu* ze dne 24. dubna 2002 je dále uvedeno cit. „Při závažném porušení školního řádu, ohrožujícím bezpečnost žáka, ostatních spolužáků, zaměstnanců školy (případně při opakujícím se závažném porušování školního řádu, kdy žák nebude respektovat pokyny zaměstnanců školy), budou zákonní zástupci žáka telefonicky vyzváni ředitelkou školy k okamžitému převzetí žáka, a to jakmile dojde k výše uvedené situaci, nebo žák odejde za doprovodu p. asistenty, a to v tom případě, kdy rodiče budou doma!“. I toto ustanovení svědčí o zřikání se školy odpovědnosti za její výchovné působení na žáky. Kvalitně a se zohledněním konkrétních podmínek jsou zpracovány řady odborných pracoven (*Řád školní dílny*, *Řád školní kuchyňky* a *Řád pracovní výpočetní techniky*), uvedené řady byly schváleny ředitelkou školy.

Informování rodičů o průběhu a výsledcích vzdělávání a chování žáků je realizováno standardními způsoby. Hodnocení chování a klasifikace jsou zapisovány do žákovských knížek a notýsků. Škola za tímto účelem svolává také třídní schůzky a nabízí individuální konzultace. Podle potřeby, při závažnějším zhoršení prospěchu nebo chování, jsou rodiče zváni do školy k osobnímu jednání nebo jsou s nimi dohodnuty pravidelné telefonické konzultace. Komunikaci s rodiči žáků ze znevýhodněného sociokulturního prostředí zajišťuje asistentka. Výchovná opatření (sledována za školní rok 2003/2004) udělovaná třídními učitelkami jsou oznamována ředitelce školy, důtky ředitelky školy jsou žákům udělovány po projednání v pedagogické radě. Veškerá udělená výchovná opatření jsou zaznamenávána do katalogových listů žáků a rodiče jsou s nimi seznamováni prostřednictvím zápisů v žákovských knížkách a notýscích.

Celkově je organizace výchovně-vzdělávacího procesu funkční.

Činnost výchovné poradkyně komplexně zahrnuje poradenskou problematiku ve škole. Vystupujícím žákům i jejich rodičům zajišťuje informace o možnostech profesní orientace po ukončení školní docházky včetně exkurzí do okolních učilišť. Výchovná poradkyně se zabývá těmi výchovnými problémy, které se nedaří úspěšně řešit třídním učitelkám. Svolává výchovné komise, jejichž jednání se zúčastňují také ředitelka školy, třídní učitelka a zákonní zástupci žáků. O výsledcích jednání výchovné komise a přijatých opatření informuje učitelky na provozních poradách, případně na jednání pedagogické rady. V posledních třech letech se výrazně zlepšila situace týkající se neomluvené absence žáků. Na řešení této problematiky se účinně spolupodílí asistentka, která dochází za rodiči domů. Výchovná poradkyně spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou v otázce prospěchových problémů žáků, vyučující seznamuje s výsledky odborných vyšetření poradenského pracoviště, resp. se speciálními vzdělávacími potřebami žáků.

Výchovná poradkyně současně působí jako metodička prevence sociálně-patologických jevů. *Minimální preventivní program pro školní rok 2003/2004* vychází z hodnocení účinnosti programu realizovaného v předcházejícím školním roce. Projekt již tradičně zahrnuje aktivity na principu zážitkové pedagogiky organizované v rámci školy v přírodě (při těchto činnostech škola úzce spolupracuje s odborníky) a pořádání zájmových sportovních dnů, které škola organizuje jedenkrát měsíčně. Cílem sportovních dnů je dle zmiňovaného preventivního programu vedení dětí ke kvalitnímu trávení volného času. Zájmové sportovní činnosti ale, jak je uvedeno výše, pravidelně probíhají v době výuky.

Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce a občanské výchově

Bylo hospitováno u všech šesti vyučujících českého jazyka (tři z nich nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti) a u tří z celkového počtu čtyř vyučujících občanské výchovy (uvedené podmínky nesplňují dvě učitelky). Chybějící odborné a pedagogické vzdělání ve všech případech negativně ovlivnilo kvalitu výuky. Nedostatky se vyskytovaly hlavně v použitých metodách a organizaci vyučovacího procesu, časté byly i odborné chyby. V důsledku toho byla kvalita sledovaných hodin velmi rozdílná (od vynikající až po vyhovující).

Bezprostřední příprava na výuku z hlediska návaznosti učiva na předcházející témata byla velmi dobrá. Dlouhodobé plánování je zajišťováno prostřednictvím časových tematických plánů, které odpovídají učebním osnovám předmětů. V předmětu občanská výchova ale nejsou tematické plány z hlediska časového rozvržení učiva dodržovány. Z jednání s učitelkami i ze zápisů v třídních knihách vyplynulo, že příčinou tohoto stavu je zmiňovaný způsob realizace minimálního preventivního programu.

Materiální podpora výuky spočívala většinou jen ve využívání učebnic, pracovních sešitů, pracovních listů a zápisů na tabulích. Ve většině učeben je jen minimum informačních materiálů a nástěnných přehledů aktuálně probíraného učiva. V polovině tříd žáci neměli k dispozici žádné z těchto pomůcek. Kvalitu zápisů na tabulích, respektive jejich čitelnost, snižovalo špatné smazání předchozích záznamů.

Výuka byla založena převážně na frontálních aktivitách. Ve třídách se dvěma ročníky se vyučující zaměřili na činnosti s celou skupinou žáků téhož ročníku. Střídala se samostatná práce žáků s aktivitami vedenými učitelkou. Většina hodin měla klasickou stavbu, převažovalo opakování a upevňování dříve probírané učební látky. Pouze jedna vyučující seznamovala žáky s novým učivem a účinně přitom využila jejich vlastních zkušeností. Individuální přístup realizovala polovina vyučujících, měl formu pomoci slabším žákům a diferencování náročnosti zadávaných úkolů. Zásadně ale chybělo zadávání doplňujících úkolů rychlejšími žákům, v důsledku kterého vznikaly zbytečné prostoje, v jedné hodině učitelka neustále vyzývala žáky k pasivnímu čekání do doby, než dokončí úkol i ten nejpomalejší žák. Činnosti byly většinou málo pestré, žáci pracovali po celé vyučovací hodiny v lavicích. Pouze ve dvou hodinách vyučující aktivity více střídali. Formy práce umožňující rozvoj kooperativních dovedností byly zařazeny jen v jednom případě. Hladký průběh poloviny hodin narušovaly i nesprávné metodické postupy, které vedly k nepochopení učivu žáky.

Vyučující téměř vždy v úvodu hodin opomíjeli vzbuzení zájmu žáků o plánované činnosti a jejich seznámení s průběhem výuky. Dvě z vyučujících ocenily pokrok žáků, což je pozitivně motivovalo k další činnosti. Aktivita žáků byla odlišná v závislosti na účelnosti organizace vyučovacího procesu.

Atmosféra většiny hodin byla klidná a pracovní, nedostatky v akceptování pravidel stanovených pro komunikaci mezi učitelkami a žáky byly ojedinělé. Rozvíjení komunikativních dovedností žáků byla věnována menší pozornost. Vyučující častěji tolerovali jednoslovné odpovědi žáků, jen ojediněle od nich vyžadovali odpovědi celou větou.

Hodnocení žáků v hodinách bylo většinou objektivní a vyučující ho průběžně využívali k udržení zájmu žáků o realizované aktivity. Nedostatky byly zjištěny jen v kontrole písemných prací žáků a tudíž i v objektivitě jejich následného hodnocení, neboť i po kontrole učitelkami zůstaly v sešitech žáků neopravené chyby (i v klasifikovaných pracích). Četnost klasifikace velmi dobře postačuje, o prospěchu žáků v českém jazyce jsou rodiče průběžně informováni prostřednictvím žákovských knížek. Zápis v žákovských knížkách o prospěchu v předmětu

občanská výchova jsou ojedinělé i přesto, že frekvence klasifikace je dle klasifikačních archů učitelek pro objektivní hodnocení výkonu žáků dostačující.

Průběh a výsledky vzdělávání v českém jazyce a občanské výchově jsou hodnoceny jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice

Bylo hospitováno v pěti hodinách u pěti z celkového počtu šesti vyučujících předmětu, z nichž tři nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Chybějící kvalifikační předpoklady se negativně projevily ve výuce dvou vyučujících. V jimi vedených hodinách se vyskytovaly odborné (při výkladu učiva geometrie) a metodické chyby, v jednom případě byly zjištěny i zásadní nedostatky v organizaci práce a efektivním využití vyučovací doby, zcela chyběl individuální přístup k těm žákům, kteří ho potřebovali.

Učitelky mají vypracované dlouhodobé tematické plány učiva, které respektují obsah učiva vzdělávacího programu v daných ročnících. Jejich bezprostřední příprava na výuku byla většinou promyšlená, nové učivo bylo probíráno po upevnění a zopakování dříve osvojené látky (pamětné násobení, dělení, sčítání a odčítání) a vždy navazovalo na předchozí témata.

Vyučovací hodiny probíhaly v kmenových třídách, které nebyly pro výuku matematiky podnětné. Většina vyučujících měla dobře připravené pomůcky, které se vztahovaly k výkladu nového učiva, chyběly ale pomůcky pro procvičování učební látky, kterou žáci ještě neměli dostatečně upevněnu. V jedné hodině ke zvýšení názornosti přispělo využití modelů rozkládacích geometrických těles. Učitelky přinášejí na výuku i takové pomůcky, jež by si žáci měli sami automaticky nosit z domova (tužky, pravítka, kružítko atd.). Tímto postupem předcházejí častému zapominání a ztracení pomůcek žáky. Ve většině hodin nebyly předem připravené zápisy na tabulích, vyučující zapisovali zadání příkladů až v jejich průběhu.

Z hlediska organizace výuky převažovaly standardní postupy a struktura hodin se zadáváním příkladů z učebnic, kdy jeden žák pracoval u tabule, ostatní za individuálního přístupu učitelek zapisovali příklady do sešitů. Na vypracování úkolů měli žáci dostatek času. Ve dvou hodinách byl patrný individuální přístup formou diferencování náročnosti úkolů a míry individuální pomoci. Ve třetině hodin pracovaly učitelky s chybami, které se u žáků vyskytly v písemných pracích v předchozí vyučovací hodině. Úprava v sešitech jednotlivých žáků je velmi rozdílná, výrazné nedostatky byly zjištěny v jedné třídě, ve které žáci nejsou systematicky k úpravě v sešitech vedeni (vyučující upřednostňuje využívání volného místa na úkor přehlednosti zápisů).

Motivování žáků mělo ve většině hodin formu seznámení s jejich průběhem. Pouze dvě vyučující zařadily motivační prvky i v průběhu výuky (v jednom případě soutěž a ve druhém případě hru na rozvoj pozornosti). Aktivitu žáků při výuce pozitivně ovlivňovaly také pochvaly učitelek, kterými oceňovaly i jejich sebemenší pokrok v dosažených vědomostech a dovednostech. V jedné hodině se chybějící motivace projevila ztrátou zájmu žáků o výuku a jejich nesoustředěností.

Výuka vždy probíhala v přátelské a klidné atmosféře. Vyučující sice dali žákům prostor k vyjádření vlastního názoru, jiným způsobem ale jejich komunikativní dovednosti nerozvíjeli. Dvě učitelky během výuky používaly nespisovnou češtinu, ojediněle i s vulgarizmy.

Kontrolou žákovských knížek bylo zjištěno, že klasifikace v předmětu matematika ve všech sledovaných ročnících je postačující, převládá písemná forma zjišťování výsledků učení. Zdůvodnění hodnocení vyučujícími ani sebehodnocení žáků nebylo využito v žádné ze sledovaných hodin.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy jsou v matematice hodnoceny jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v pracovním vyučování

Celkem bylo hospitováno v devíti hodinách pracovního vyučování (z toho ve třech hodinách dílenských prací a v šesti hodinách pěstitelských prací) u šesti vyučujících, z nichž tři učitelky nemají potřebnou odbornou a pedagogickou způsobilost. Tato skutečnost měla negativní vliv pouze na jednu hodinu dílenských prací.

V rámci bezprostřední přípravy na výuku většina vyučujících stanovila možnostem žáků přiměřené vzdělávací cíle. Pouze ve třídě se třemi postupnými ročníky se v jejich plánování vyskytly nedostatky. Učivo nebylo stanoveno s ohledem na věkové zvláštnosti a aktuální dovednosti žáků, všechny tři věkové skupiny plnily z hlediska náročnosti shodný úkol. U většiny vyučujících ale byly zjištěny nedostatky v dlouhodobém plánování (časové tematické plány) ve smyslu nezajištění kontinuity a posloupnosti vzdělávání. Vzdělávací cíle včetně témat se v jednotlivých ročnících opakují ve stejné náročnosti.

Materiální podpora výuky byla výrazně odlišná v hodinách dílenských prací a v hodinách pěstitelských prací. Při pěstitelských pracích vyučující účelně využívali velmi dobrých podmínek, které škola má pro výuku této složky pracovního vyučování. Žáci měli dostatek pracovního nářadí, sazenic i semen pro jarní sadbu a osev. Naopak nevhodné podmínky pro výuku dílenských prací ve školní dílně kvalitu výuky negativně ovlivnily. Kromě toho, že dílna je pro počet žáků zařazených do jednotlivých skupin malá, neměli žáci k dispozici dostatek pracovního nářadí a materiálu, jejich práci stěžovalo i chybějící upevnění pracovních stolů. Ani v hodině dílenských prací organizované ve třídě neměli žáci dostatek pomůcek potřebných pro realizaci stanoveného vzdělávacího cíle.

Hodiny byly z hlediska činností velmi rozmanité, žáci většinou pracovali ve skupinkách, měli možnost objevovat nové poznatky a ověřovat si je v praxi. Vyučující téměř ve všech hodinách výuku organizovali účelně, pro seznamování žáky s pracovním postupem nejvíce využívali metodu instruktáže. Během sledovaných hodin byl patrný individuální přístup k žákům. Tempo výuky bylo přiměřené, nebyla opomenuta ani relaxace žáků. V jedné hodině nebyl žákům názorně předveden postup práce, chyběl individuální přístup, učitelka neměla během výuky o žácích potřebný přehled. V ostatních hodinách byla bezpečnost žáků při práci vyučujícími velmi dobře zajišťována.

Velký zájem téměř všech žáků o realizované činnosti, jak při pracích na pozemcích, tak v dílně, příznivě ovlivnil jejich aktivní zapojení do výuky. Vztahy kooperace byly rozvíjeny, žáci vzájemně spolupracovali a pomáhali si. Pouze ve třídě se třemi ročníky se v důsledku špatné organizace výuky a nepřiměřené náročnosti úkolů vyskytovala nekázeň žáků a jejich nezájem o práci. Tento nedostatek řešila učitelka nevhodnými formami, buď přesazením žáka do lavice umístěné mimo kolektiv ostatních nebo zadáním zvláštního úkolu.

Ve všech hodinách (vyjma jedné) bylo ve třídě patrné přátelské klima, žáci akceptovali dohodnutá pravidla vzájemné komunikace. Během výuky jim vyučující dávali prostor pro vyjádření vlastního názoru a vedli je k rozvoji komunikativních dovedností, důraz kladli na přesnost vyjadřování.

V průběhu výuky vyučující taktně hodnotili práci žáků, což pozitivně ovlivnilo jejich další aktivitu. Jedna z učitelek využila i vzájemného hodnocení žáků. Hodnocení ale bylo převážně obecné, nevztahovalo se k míře resp. úrovni osvojených pracovních dovedností. Klasifikace byla převážně pozitivní a odpovídala charakteru předmětu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v pracovním vyučování jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Škola systematicky využívá ke zjištění výsledků vzdělávání žáků vlastních evaluačních nástrojů v předmětech český jazyk a matematika. Žákům jsou zadávány čtvrtletní písemné práce, jejich výsledky jsou vyučujícími vyhodnocovány. Analýza výsledků je ředitelkou sledována. Jak vyplývá ze zápisů v třídních knihách a z hospitační činnosti, nedostatky, které se nejčastěji v písemných pracích vyskytují, jsou podnětem pro práci učitelek v následujících hodinách. Žáci mají možnost opravit si chyby, které udělali v písemných pracích, při ústním zkoušení za pomoci vyučující. Tento postup pozitivně ovlivňuje jejich sebevědomí a chuť do další činnosti. V rámci výše zmiňované „metodické dohlídky“ jsou v paralelních třídách srovnávány výsledky písemných prací.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce, občanské výchově, matematice a pracovním vyučování jsou celkově hodnoceny jako dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údaje ve Zřizovací listině Zvláštní školy Byškovice, okres Mělník vydané Středočeským krajem se sídlem Zborovská 11, 150 21 Praha dne 18. června 2001 pod čj. OŠMS/1070/2001 jsou shodné s údaji uvedenými v Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydaném MŠMT dne 18. října 2001 pod čj. 26 07000/01-21.
2. Název školy není v souladu s vyhláškou o základní škole. V názvu školy chybí název sídla školy (obec – město), neboť Byškovice jsou částí města Neratovice.
3. Škola opatřuje listiny a úřední dokumenty kulatým razítkem a běžnou korespondenci podélným razítkem s jiným názvem školy, než je uvedený v jejím rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, což je v rozporu s právním předpisem. Na kulatém razítku je uveden název *Zvláštní škola Neratovice-Byškovice okres Mělník* a na podlouhlém razítku název *Zvláštní škola Byškovice, Byškovická 85, 277 11 Neratovice příspěvková organizace IČO 701071122 tel.: 315 682 085 E-mail. zvs.byškovice@email.cz.*

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina Zvláštní školy Byškovice, okres Mělník vydaná Středočeským krajem se sídlem Zborovská 11, 150 21 Praha dne 18. června 2001 pod čj. OŠMS/1070/2001.
2. Rozhodnutí o zařazení Zvláštní školy Byškovice, okres Mělník do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané MŠMT dne 18. října 2001 pod čj. 26 07000/01-21.
3. Potvrzení ve funkci ředitelky Zvláštní školy Byškovice, okres Mělník vydané Středočeským krajem dne 25. března 2002 pod čj. OŠMS/7046/2002/Hy.
4. *Přehled o nejvyšším dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků* - čj. 77/04, ze dne 23. března 2004, dokument vydaný ředitelkou školy.
5. Rozvrh hodin podle tříd pro školní rok 2003/2004.
6. Třídní knihy všech tříd za školní rok 2002/2003.
7. Třídní knihy všech tříd za školní rok 2003/2004.
8. Třídní výkazy všech tříd za školní rok 2003/2004.
9. Katalogové listy všech žáků za školní rok 2003/2004.

10. Záznamy z jednání pedagogické rady za školní roky 2001/2002, 2002/2003 a 2003/2004.
11. *Řád školy* ze dne 24. dubna 2002, beze změny schválený dne 4. září 2003 bez čj.
12. *Řád školní dílny* ze dne 2. září 2003 bez čj.
13. *Řád školní kuchyňky* ze dne 2. září 2003 bez čj.
14. *Řád pracovní výpočetní techniky* ze dne 2. září 2003 bez čj.
15. Časové tematické plány pro předměty český jazyk, matematika, občanská výchova a pracovní vyučování pro školní rok 2003/2004.
16. Individuální vzdělávací plány pro školní rok 2003/2004 a hodnocení jejich plnění.
17. Žákovské knížky a notýsky žáků za školní rok 2003/2004.
18. Žákovské sešity z matematiky a českého jazyka všech tříd za školní rok 2003/2004.
19. Žákovské sešity z občanské výchovy žáků III., IV. a V. třídy za školní rok 2003/2004.
20. Čtvrtletní kontrolní práce žáků z českého jazyka a matematiky za školní rok 2003/2004 včetně analýz výsledků.
21. Hospitační záznamy ředitelky školy za školní roky 2002/2003 a 2003/2004.
22. *Minimální preventivní program pro školní rok 2003/2004.*
23. Vysvědčení všech žáků školy za 1. pololetí školního roku 2003/2004.
24. *Používaná razítka – oficiální dokumentace školy* - dokument vydaný ředitelkou dne 19. dubna 2004 čj. 91/04.
25. *SWOT – Analýza pro školní rok 2003/2004.*
26. *Škol (MŠMT) V 4-01 Výkaz o speciálních školách podle stavu k 30. 9. 2003.*
27. *Škol (MŠMT) V 4b-01 Příloha k výkazu o speciálních školách o základní-zvláštní škole podle stavu k 30. 9. 2003.*
28. *Podkladová inspekční dokumentace – speciální školy.*
29. Inspekční zpráva čj. 031 119/00-4041.
30. Protokol o kontrole čj. 031 120/00-4041.

ZÁVĚR

Personální podmínky z hlediska splnění či nesplnění podmínek odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících výrazně ovlivňují kvalitu vzdělávání. Organizační struktura školy je funkční. Vzhledem ke zjištěným nedostatkům v průběhu vzdělávání chybí metodické vedení nekvalifikovaných vyučujících a účinný kontrolní systém. Hodnocení navazující na kontrolní činnost má požadovaný formativní vliv jen na některé pracovnice.

Celkově prostory školy pro výuku dobře vyhovují. Nedostatky jsou zejména v podmínkách pro výuku dílenských prací a v chybějícím odhlučnění některých tříd. Vybavení pomůckami a učebními texty umožňuje bez problémů realizovat vzdělávací program.

Kvalita výuky je celkově dobrá, převažují tradiční formy výuky. Pozitivem je trpělivý přístup učitelů k žákům a respektování jejich individuálních možností. Hlavními nedostatky jsou neuplatňování dostupných pomůcek ve výuce a menší pestrost vyučovacích metod. Porušování právních předpisů bylo zjištěno v oblasti dodržování učebních osnov.

Vývoj školy od poslední inspekce

Personální podmínky se mírně zhoršily z hlediska splnění podmínek odborné a pedagogické způsobilosti a účinnosti kontrolního systému. Materiálně-technické podmínky jsou stejné.

Byla sice vybudována počítačová učebna, ale na její úkor se zhoršily podmínky pro výuku pracovního vyučování. Pozitivem je rekonstrukce sociálního zařízení. V důsledku změn v personálním obsazení školy došlo k mírnému poklesu kvality výuky.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Jitka Kozáková	J. Kozáková v.r.
Členka týmu	PaedDr. Jarmila Rychlá	J. Rychlá v.r.

V Kladně dne 10. května 2004

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 19. květen 2004

Razítko

Ředitelka Zvláštní školy Byškovice, okres Mělník

Titul, jméno a příjmení	Podpis
PaedDr. Ivana Pechová	I. Pechová v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucí inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, nám 17. listopadu 2840, 272 63 Kladno. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství - zřizovatel	11. června 2004	b3-1166/04-1093

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
10. června 2004	b3-1166/04-1093	Připomínky byly podány.